

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
TOIMITTEITA

23

Diasporan Viipuri

Muistojen kaupunki sotien jälkeen

TOIM.
SATU GRÜNTHAL & KRISTIINA KORJONEN-KUUSIPURO

Kannen kuva: Postikortti 1900-luvun alusta. Yksi Monreposin puiston
kiinalaisista kaarisilloista. Wiipurin Arkistoyhdistys (WAY), a5a71. Wiipuri.fi.

Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 23
Diasporan Viipuri – Muistojen kaupunki sotien jälkeen

Toimittaneet:

Satu Grünthal (osan toimittaja)

Kristiina Korjonen-Kuusipuro (osan toimittaja)

Anu Koskivirta (sarjan päätoimittaja)

H. K. Riikonen (sarjan päätoimittaja)

lisa Aaltonen (sarjan toimitussihteeri ja kuvatoimittaja)

Taitto ja graafinen suunnittelu: Eemeli Nieminen

ISBN 978-952-69280-7-4 (sid.)

ISBN 978-952-69280-8-1 (PDF)

ISSN 1236-4304 (sarja)

Painettu: 2021, Digipaino Kirjaksi.net

Painosmäärä: 250 kpl

Ensimmäinen painos

Julkaisija: Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura ry, Helsinki

Facebook viipurilaisten muistin paikkana¹

Sosiaalinen media on tuonut karjalaisjuuristen ulottuville niin sanotut digikunnaat, joilla maantieteellisesti hajaantunut karjalaisyhteisö kokoontuu ajasta ja paikasta riippumatta. Perinteisten tarinailtojen ja juhlien lisäksi näihin yhteisöihin voi päästä mukaan esimerkiksi Facebookin kautta. Erityisesti ulkosuomalaisille osallisuus virtuaalisiin karjalaisyhteisöihin on usein tärkeää.

Facebookin karjalaisryhmissä on kymmeniä tuhansia jäseniä. Niissä keskustellaan karjalaisuudesta, etsitään tietoa sukujuurista, kerrotaan omista ja edeltävien sukupolvien evakkokokemuksista, etsitään sukulaisia ja jaetaan kotiseutumatkoilta kerättyä tietoa. Niihin tallennetaan valokuvia ja videoita nykypäivästä ja menneiltä ajoilta. Tiettyyn rajattuun tai laveaan teemaan perustuvia ryhmiä ovat esimerkiksi Wanhat karjalaiset ruoat sekä Viipuri. Ryhmät voivat olla yksityisiä, salattuja tai kaikille avoimia, jolloin kuka tahansa Facebookin jäsen voi nähdä niissä käytävät keskustelut. Ryhmiin liittymiseen tarvitaan Facebookin jäsenyys, ja jäsenpyynnön yhteydessä saatetaan turvallisuussyiden vuoksi kysyä perustelua liittymiselle.

Karjalaiset ja karjalaisjuuriset voivat osallistua sosiaalisen median mahdollistamiin yhteisöihin itse hyväksi kokemallaan tavalla. Älylaitteet ja -puhelimet lisäävät yhteisön saavutettavuutta myös heidän kannaltaan, ketkä eivät voi tai halua osallistua Karjalaisille kesäjuhliille, muisteluiltoihin tai kotiseutumatkoille. Muiden jäsenten Facebook-ryhmiin tallentamat uudet ja vanhat valokuvat ja videot tarjoavat heillekin mahdollisuuden tehdä virtuaalisia kotiseutumatkoja.

Siirtokarjalaiset käyttävät muistelussaan internetiä meta-arkistona, jonka avulla he voivat tallentaa ja työstää muistojansa². Facebookin ryhmät toimivat siirtokarjalaisille myös digitaalisina muistin paikkoina³. Ryhmiin tallennetaan visuaalisia ja tekstipohjaisia aineistoja jäsenten jaettaviksi ja tuleville sukupolville tutustuttaviksi. Perinteensiirto voi tapahtua vanhemmilta sukupolvilta nuoremmille, mutta myös toisinpäin: nuoremmat ovat saaneet vanhempansa innostumaan karjalaisryhmistä. Perinnettä siirretään myös saman sukupolven sisällä.

Facebook voi luoda digitaalisen sillan menneisyyden ja tulevaisuuden välille. Viipuri-hakusanalla Facebookista löytyy useita ryhmiä, joiden teemana on joko historiallinen tai nykyinen Viipuri. Esimerkiksi Viipuri, Viipuri nyt ja ennen sekä Viipuri, rakennusten historia ja nykytila -ryhmissä on nyt 2020-luvun alussa yhteensä noin 3 900 jäsentä.

Vuonna 2018 perustetun Viipuri-ryhmän kuvauksessa kerrotaan, että ryhmä on tarkoitettu ”Viipurista, viipurilaisille ja kaupungista kiinnostuneille”. Tarkasteluhetkellä vuonna 2020 siinä on noin 1 600 jäsentä. Ryhmässä mennyt ja nykyinen Viipuri on yhtä aikaa läsnä keskusteluissa, kuvissa ja videoissa. Jäsenten toiminnassa painottuu visuaalisen muistitiedon tallennus: valokuva-albumeissa on yli 5 000 valokuvaa ja 30 videota. Albumien otsikoissa näkyy Monrepos’in lisäksi muitakin tunnettuja viipurilaisuuteen liittyviä symboleita: teemakokonaisuuksia ovat esimerkiksi Kadonnutta Viipuria, Muisto säilyy, Pyöreä Torni kautta aikojen ja Espilä. Aikakerrostumat näkyvät ryhmän kuvauksessakin: ”Historiaa ja nykyaikaa, kuvin ja sanoin. Täällä jaetaan omakohtaisia kokemuksia, muistellaan ja kysellään hyvässä hengessä, toisiaan kunnioittaen, ja vaalitaan Viipurin henkeä, niin mennyttä kuin olevaa, tulevaa unohtamatta.”⁴

Historiaan painottuvan Viipuri, rakennusten historia ja nykytila -ryhmän tarkoituksena on ”esitellä Suomen ajan Viipurin rakennusten ja alueiden historiaa”.⁵ Visuaalisiin aineistoihin keskittyvässä ryhmässä yli viidestäsadasta valokuvasta suurin osa onkin historiallisia valokuvia rakennuksista, kaupunkinäkymistä tai vanhoista lehtileikkeistä. Nykyisyys on tuotu historian rinnalle liittämällä vanhan valokuvan yhteyteen kuva rakennuksen nykytilasta, sen paikalla sijaitsevasta uudemmasta rakennuskannasta tai pelkästä tontista. Uusi kuva voi olla jonkun jäsenen ottama ja ryhmään tallentama, tai se voi olla peräisin internetistä Google Maps -palvelusta.

Ryhmän ylläpitäjän Leo Nevalaisen syyskuussa 2019 julkaisema kuvapari on esimerkki historian elävöittämisestä ja tuomisesta nykypäivään. Osoitteessa Juusteninkatu 3 sijaitsevaa rakennusta on kuvattu vuosina 1922 ja 2016. Nevalainen taustoittaa ensimmäistä historiallista kuvaa näin:

Juusteninkatu 3, tontti LN137. Vuonna 1856 arkkitehti V.E.A. Bosin suunnittelee arkki-diakoni Hougbergin omistamalle tontille kivisen kaksikerroksisen asuintalon. 1890-luvulla talon yläkerroksessa toimi Viipurin taiteenystävain piirustuskoulu ja alakerroksessa Viipurin kaupungin rakennuskonttori. Kaupungininsinöörinä oli siihen aikaan Johan Theodor Lindroos. Kuva: Juho Vikstedt v. 1922. Lahden kaupunginmuseumo.⁶

Toisessa kuvassa on sama rakennus 2010-luvulla: ”Senaattori S. W. Hougbergin talon pihan puoli v. 2016”.⁷

Tauno Schulman antaa omassa kommentissaan lisätietoa talon suunnitelleesta arkkitehti V. E. A. Bosinista:

Viktor Erik Amadeus Bosin valittiin Viipurin kaupungin arkkitehdiksi 1851. Hän oli käynyt kadettikoulun Haminassa, palveli luutnantina Venäjän armeijassa Kioassa ja osallistui Turkin sotaan. Hän sai sairauden takia eron sotapalveluksesta 1832. Sen jälkeen hän toimi m.m. maanviljelijänä, yrittäjänä ja maanmittaajana Hämeessä, kunnes pääsi Viipuriin arkkitehdiksi. Hän kuoli Viipurissa 1862, jonne hänet myös haudattiin.⁸

Vuonna 2016 otetussa kuvassa näkyy rakennuksen ja sen ympäristön muutos verrattuna lähes sata vuotta aiemmin otettuun kuvaan. Kommentissa kerrottu tieto rakennuksen arkkitehdin elämänculusta tuo syvyyttä sen historiaan ja valaisee Viipurin kansainvälistä virkamieskuntaa. Esimerkissä kuvastuu yhden viipurilaisen, digitaalisen muistiyhteisön rakentuminen meta-arkistoksi sekä historian ja nykyhetken yhteys.

Viitteet

- 1** Tietolaatikko pohjautuu Pirja Hyryläisen maisterintutkielmaan Digikunnailla. Karjalaisuus Facebook-ilmionä (2018). Tietolaatikka varten ryhmien tarkasteluun on saatu luvat ryhmän perustajilta, valokuvan käyttöön kuvan ottajalta ja sitaattia varten kommentin kirjoittajalta.
- 2** Suominen 2009, 274.
- 3** Mm. Fingerroos 2010.
- 4** Viipuri-ryhmä.
- 5** Viipuri, rakennusten historia ja nykytila -ryhmä.
- 6** Nevalainen 2019.
- 7** Nevalainen 2019.
- 8** Schulman 2019.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Kuvalähteet

Vikstedt, Juho (1922). Juusteninkatu 3. Lahden kaupunginmuseo.

Nevalainen, Leo (2016). Juusteninkatu 3. Leo Nevalaisen kokoelma.

Internet-lähteet

Hyryläinen, Pirja (2019). "Karjalaiset kokoontuvat nyt digikunnailla". Antroblogi. (<https://antroblogi.fi/2019/05/digi-karjalaisuus-facebook/>, viitattu 24.8.2020).

Viipuri-ryhmä. Facebook. (<https://www.facebook.com/groups/480696219010622/>, viitattu 24.8.2020).

Viipuri, rakennusten historia ja nykytila -ryhmä. Facebook. (<https://www.facebook.com/groups/389321454885622/>, viitattu 24.8.2020).

Tutkimuskirjallisuus

Fingerroos, Outi (2010). "Karjala utopiana". Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 100. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Hyryläinen, Pirja (2018). Digikunnailla. Karjalaisuus Facebook-ilmionä. Jyväskylän yliopisto. Maisterintutkielma (<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/59612>, viitattu 25.9.2019).

Suominen, Jaakko (2009). "Netti – kulttuurisesti omaksuttu?" Teoksessa Funetista Facebookiin – Internetin kulttuurihistoria, toim. Petri Saarikoski, Jaakko Suominen, Riikka Turtiainen & Sari Östman. Helsinki: Helsinki University Press.

Kuvalähteet

- s. 15** Valokuvat ja kollaasi: Kristiina Korjonen-Kuusipuro.
- s. 26** Kartta: Eemeli Nieminen.
- s. 45** Valokuva: E. M. Staf. Teatterimuseon arkisto. 07032459001.
- s. 51** Valokuva: Matti Pukkila. Teatterimuseon arkisto. 97082002.
- s. 52** Valokuva: Matti Pukkila. Teatterimuseon arkisto. 99027157.
- s. 53** Valokuva: Matti Pukkila. Teatterimuseon arkisto. 99027156.
- s. 55** Valokuva: Eino Nieminen. Teatterimuseon arkisto. 07032783002.
- s. 58** Valokuva: Yrjö Huitinen. Teatterimuseon arkisto. 99028042.
- s. 60** Valokuva: tuntematon. Satu Grünthalin yksityisarkisto.
- s. 62** Valokuva: Tapio Hartikainen. Teatterimuseon arkisto. 96046006.
- s. 81** Valokuva: Valokuvaamo L. Jänis.
- s. 99** Valokuva: Jani Karhu.
- s. 106** Valokuva: Pauli Ukkonen.
- s. 122** **vas.** 1950-luvun kuva Hilda ja Urho Härmän albumi, Päivi ja Ilkka Kuivalaisen yksityisarkisto.
- s. 122** **oik.** Vuoden 2021 valokuva: Kristiina Korjonen-Kuusipuro.
- s. 130** Valokuva: Seppo Pelkonen. Lappeenrannan museot.
- s. 140** Pertti Jarlan yksityisarkisto.
- s. 189** Kuva teoksesta *Elävää historiaa: peruskoululaiselle* (1986).
- s. 191** Kuva teoksesta *Peruskoulun historia: 4 Työkirja* (1975).
- s. 193** Kuva teoksesta *Keskikoulun Suomen historia* (1950).
- s. 205** **ylh.** kuva teoksesta *Karjalan yhteiskoulu. Viipurin uusi yhteiskoulu 1905–1965* (1965).
- s. 205** **alh.** Lappeenrannan museot. WMWE226:1.
- s. 239** Valokuva: Juho Vikstedt. Lahden kaupunginmuseo. LHMVHMLV10338:1183 MVHMLV10338_1183.
- s. 240** Valokuva: Leo Nevalainen.
- s. 246** **oik.** Wikimedia Commons.
- s. 246** **vas.** Kansallisarkisto.
- s. 258** Выборгский объединенный музей-заповедник (ВОМЗ). Выборг. [Viipurin museotoimi.]
- s. 261** Выборгский объединенный музей-заповедник (ВОМЗ). Выборг. [Viipurin museotoimi.]
- s. 263** Выборгский объединенный музей-заповедник (ВОМЗ). Выборг. [Viipurin museotoimi.]
- s. 281** Valokuva: Ebbe Linde. Svenska litteratursällskapet i Finland. SLSA 566_386.
- s. 296** Valokuva: tuntematon. Svenska litteratursällskapet i Finland. SLSA 566_es25.
- s. 303** Museoviraston kirjasto.
- s. 316** Museoviraston kirjasto.